

Lekcija 1

Rješavanje sukoba

Kako rješavati ozbiljna neslaganja?

Obrazovni ciljevi	Uvođenje pristupa rješavanja sukoba u šest koraka.
Učenički zadaci	Analizirati sukob; pronaći rješenja.
Sredstva	Listovi papira ili sveske i olovke. Radni list za učenike 4.1.
Metodi	Cijeli razred ili eventualno rad u paru.

Konceptualno učenje

Konflikti su, neizbježno, dio naše svakodnevnice. Ne moraju se posmatrati kao negativne pojave, nego kao sukob interesa između grupa ili pojedinaca. U politici sukobi su čak važan dio javne rasprave. Samo kroz otvoreni sukob i traženje kompromisa sve različite društvene grupe osjećaju da su saslušane i da su integrisane. Rješavanje konflikta (traženje kompromisa) sposobnost je koja se može naučiti. Cilj ove lekcije jeste da tom cilju pruži svoj doprinos.

Sljedeći opisi rješavanja sukoba pojavljuju se u ovoj lekciji i važno je da je nastavnik svjestan njihovog značenja.

Dobija-dobija: u toj situaciji dogovoreno razrješenje konflikta znači da su obje strane na dobitku i osjećaju da su dobile ono što su željele. Na to se gleda kao na najidealnije razrješenje sukoba kojim se sprečava njegovo ponovno izbijanje.

Dobija-gubi ili gubi-dobija: time se opisuje situacija u kojoj razrješenjem sukoba jedna strana gubi a druga pobjeđuje. Ta situacija često znači da će do sukoba ponovo doći jer je nepovoljna po stranu koja je gubitnik.

Gubi-gubi: u toj situaciji ni jedna strana razrješenjem sukoba ne dobija ništa. Ta situacija znači da je konflikt samo privremeno suzbijen i da postoji velika mogućnost njegovog ponovnog izbijanja.

Lekcija

Nastavnik počinje tako što na lijevoj strani table napiše riječ „SUKOB“. Učenike će zamoliti da na list papira napišu izraze i riječi kojih se mogu sjetiti, a koje povezuju s riječju „sukob“.

Isto se radi i s riječju „MIR“, koju nastavnik piše na desnu stranu table. Zatim nastavnik pita 10 učenika da izlože svoje riječi. Rezultati se dopisuju na tablu i učenici daju svoje komentare na sljedeća pitanja:

- Jesu li iznenađeni nekom od izabраниh riječi?
- Jesu li sve riječi povezane sa sukobom negativnog, a one povezane s mirom pozitivnog značenja?

Nastavnik zatim pita učenike da daju primjere sukoba koje su sami iskusili ili koji su se javili u njihovom okruženju. Nastavnik od njih traži da kažu pripadaju li ti sukobi kategoriji sukoba koji se mogu riješiti i koji su prvi korak prema kompromisu, ili kategoriji sukoba koji se ne mogu riješiti. Nastavnik zatim uvodi ideju da sukobi ne moraju nužno voditi do nasilja i da su mogući mnogo uspješniji pristupi sukobima.

Nastavnik im tada navodi konkretni primjer sukoba koji se može pojaviti u porodici.

„Kaća, 18-ogodišnja kćer, želi da gleda kasetu koju je nedavno dobila od prijateljice. Njen brat Martin, 15 godina, želi da gleda svoju omiljenu televizijsku emisiju.“

Nastavnik zatim svakom učeniku daje kopiju radnog lista za učenike 4.1 i počinje analizirati taj sukob uz pomoć pristupa u šest koraka.

Koraci 1 i 2 se preduzimaju s cijelom grupom, a vodi ih nastavnik, koji insistira da se definišu stvarne „potrebe“ obje strane i da se dâ jasna definicija sukoba.

U koraku 1 važno je da se na neprovokativan način iskažu prave potrebe obje strane. Mora se reći koje su stvarne potrebe u pozadini problema, jer se one mogu razlikovati od potreba koje iznesu same strane. U drugom koraku, problem u pozadini sukoba formuliše se tako da se obje strane s njim slože.

Treći korak sastoji se od pronalaska mogućih rješenja. U ovoj fazi rješenja ne bi trebalo komentarisati niti osuđivati – svaki doprinos trebalo bi da bude dobrodošao. Treći korak bi se mogao odvijati u parovima, nakon kojeg bi mogla uslijediti razmjena mišljenja (ili zamjena partnera?). Nastavnik zatim uvodi pojam „gubi-gubi“, „dobija-gubi“, „gubi-dobija“ ili „dobija-dobija“ u analizu rješenja, a zatim traži od parova da ocijene svoja rješenja koristeći taj koncept (4. korak).

Ako učenici otkriju da ni jedno od njihovih rješenja ne rezultira situacijom u kojoj obje strane pobjeđuju, od njih traži da i dalje razmišljaju. Međutim, uvijek će postojati slučajevi u kojima nije moguće rješenje „dobija-dobija“. Nakon što predstavi svoje odgovore, nastavnik poziva grupu da odluči koje rješenje je najbolje (5. korak). U stvarnom sukobu, u kojem su strane direktno uključene u ovaj pristup rješavanja sukoba, strane moraju prihvatiti rješenje. Nastavnik završava kratko predstavljajući mogućnost 6. koraka. Ključni element 6. koraka jeste to što se nakon nekog vremena (nekoliko minuta, sati, dana ili sedmica, zavisno od prirode sukoba) rješenje ocjenjuje i, ako je potrebno, prilagođava.

U zaključku, nastavnik podržava raspravu o tome da li bi metoda u šest koraka mogla funkcionisati, u kojoj vrsti situacije, i koje bi mogle biti posljedice ako bi takav instrument bio naširoko poznat i korišćen. O tome bi trebalo da se raspravlja razmišljajući o različitim grupama i kontekstu, kao na primjer:

- vršnjačke grupe;
- porodica;
- razred;
- škola;
- država;
- rat;
- sport.